

lumea, 1930 (Strófák mindenki számára). Regényeiből: *Roșu, galben și albastru*, 1924 (Piros, sárga, kék); *Corișent la limba română*, 1930 (Román nyelvből elégtelen). Modernista darabjai merész beállításúak, de problematikájuk szűk körben mozog. (Sz. 1881. január 7. Pitești) Műveiből m: *A szerelmes próbababa*. Színmű. Kádár Imre f. Bp. 1924; *Román nyelvből elégtelen*. Bálint Tibor f. B 1970. Verseit 1922 óta több magyar antológia közölte. Sokat fordított tőle Szemlér Ferenc. L. Még Kis Tükör III. 1963. (X)

— 280 éve, 1744-ben halt meg Antioch CANTEMIR író és diplomata (Dimitrie Cantemir fia). 1732-től Oroszország párizsi és londoni nagykövete volt. Az orosz irodalomban Antioch Cantemir a klasszicizmus egyik úttörője. (Sz. 1708) (X)

Április 12.

— 1961: Az ember első sikeres űrrepülése: Jurij A. GAGARIN szovjet repülőőrnagy a Vosztok-1 fedélzetén 108 percet tölt a világűrben.

— 75 éve, 1899-ben Pitești-ben született Tudor TEODORESCU-BRANIȘTE regényíró, elbeszélő, publicista. Diákkorától munkatársa volt több lapnak, folyóiratnak, 1920-tól megjelent több novelláskötete és regénye, bennük főleg a kispolgárság és a külvárosok világát festi, a kor szenzációvadászó modorában. Értékesebb regényei: *Prințul*, 1944 (A herceg) az arisztokrácia, az anakronikussá vált vidéki birtokosság bomlásának rajza; *Primăvara apele vin mari*, 1960 (Tavaszi áradat) az 1888-as parasztfelkelés hagyományos modorú ábrázolása. 1967-ben gyűjteményes kötetben kiadták legjobb esszéit és cikkeit (*Oameni și paiațe*). (Mh. 1969. március 23. Bukarest) (X)

— 80 éve, 1894-ben New Yorkban született Michael GOLD (Irving Granich) amerikai kommunista író. Jeles irodalomszervező, közíró, kritikus, számos regény, elbeszélés, dráma szerzője. Műveiből m: *Kivándorló*, 1949.

Április 13.

— 180 éve, 1794-ben Párizsban halt meg CHAMFORT (Nicolas Sébastien

Roch) francia író, költő, színműíró, a forradalom lelkes híve. A maga korában sikeres vígjátékai, tragédiái feledésbe merültek, az utókor főként mint moralista írórt tartja számon (*Pensées, maximes et anecdotes*, 1803). (Sz. 1741. április 6. Clermont) Műveiből m: *Anthologia humana*, 1946; *Aforizmak*, 1960 Gábor György f. (X)

— 225 éve, 1749-ben Győrött született RÁT Mátyás újságíró, az első magyar nyelvű hírlap, a *Magyar Hirmondó* első szerkesztője (1780/82). (Mh. 1810. február 5. Gy)

Április 14.

— 50 éve, 1924-ben Chicagóban halt meg Louis Henri SULLIVAN, a híres chicagói Auditorium építője, a modern amerikai építészeti jelentős képviselője, az acélvázás építészeti továbbfejlesztője. Mint az Adler & Sullivan cég társtulajdonosa több városban épített: *Wainwright Building* (St. Louis), *Gage Building* (Chicago) stb. Szakírói tevékenysége is jelentős: *Inspiration*. Ch 1886, *A System of Architectural Ornament*. New York 1924 stb. (Sz. 1856. szept. 3. Boston) (Orth)

— 100 éve, 1874-ben Raudnitzban született Max DVORAK osztrák művészettörténész, a bécsi egyetem iskolát alapító tanára. Fontosabb művei: *Idealismus und Naturalismus in der gotischen Skulptur und Malerei*, 1918; *Kunstgeschichte als Geistesgeschichte*, 1924. (Mh. 1921. febr. 8. Grusbach) (Orth)

— 120 éve, 1854-ben Temesvárt halt meg BOGMA István gazdasági és történeti szakíró. Nagyváradon jogot végzett, 1813-ban részt vett a napoleoni háborúkban, utána megyei hivatalnok volt. Értékesek naplójegyzetei Temesvár 1849. évi ostromáról, amelyet június 18-ig Józsefvárosban, attól kezdve pedig Freidorfban élt át. (Sz. 1793. dec. 26. Nagybecskerek) Dr. Berkeszi: *Egy ismeretlen magyar történetíró — BI művei és emlékezete*. A TvTörtTárs. Ért 1904. (Büchl)

— 215 éve, 1759-ben Londonban halt meg Georg Friedrich HANDEL jeles német zeneszerző. (Sz. 1685. febr. 23. Halle) M 59. 4. 50. **Benkő**

— 345 éve, 1629-ben Hágában született Christian HUYGENS holland fizikus, matematikus és csillagász. Korán, rendkívüli tudományú matematikus, a Royal Society (1663) és a Francia Akadémia tagja volt. Megírta a valószínűségszámításról szóló első teljes művet (*De rationibus in ludo aleae*, 1656), tökéletesítette a csillagászati műszereket; 1655-ben saját műszerével fedezte fel a Saturnus gyűrűt, a Mars forgását stb. Nevéhez fűződik a centrifugális erő elmélete, a tehetetlenségi erő meghatározása. Jelentős fénytani műve (1690). (Mh. 1695. június 8. H) (X)

Április 15.

— 50 éve, 1924-ben Iași-ban halt meg Eduard CAUDELLA zeneszerző, hegedűművész és pedagógus, a századforduló román zene kimagasló egyénisége. Ugyancsak Iași-ban született 1841. május 22-én. Tanulmányait szülővárosában (1850/53), Berlinben (1853/57; 1859/60), Párizsban (1857/58) és Frankfurtban (1860/61) végezte. Hegedűművészként sokat hangversenyezett itthon és külföldön. 1861-ben hazatért Iași-ba, ahol a virágzásnak indult zenei élet számos területén sokrétű szerzői, előadói, alkotói és pedagógiai tevékenységet fejtett ki: Alexandru Ioan Cuza udvari hegedűse volt, a iași-i konzervatórium hegedűtanára és igazgatója, a Nemzeti Színház, a német és olasz operatársulatok karmestere, az egyetem előadótanára, közíró stb. Művei közül kiemelkednek operái: *Olteanca*, *Hatmanul Baltaz*, *Petru Rareș*, *Traian și Dochia* stb. Ihletett szimfonikus alkotása a *Hegedűverseny*, a *Moldova* című nyitány stb. Népszerűek voltak vödvejljei, színpadi kíséror muzsikái és könnyed lejtésű dalai. (Csire)

— 1920: A Spanyol Kommunista Párt megalakulása.

Április 16.

— 20 éve, 1954-ben halt meg Lucretiu PĂTRĂȘCANU, a romániai forradalmi mozgalom kiváló harcosa. (Sz. 1900)

— 85 éve, 1889-ben Brixtonban (London) született Charlie CHAPLIN (Charles Spencer) Nemzetközi Békédíjas (1954) angol filmszínész, rendező, zeneszerző, író, a filmművészet világ-hírű alakja. A némafilm kezdeti korá-